

Η ανάγκη για συμμετοχή των παιδιών σε «Συμβούλια των Παιδιών», το πείραμα του αντιφασιστικού κάμπινγκ YRE.

Σοφία Σεπετζή – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ssepetz@plandevl.auth.gr

Εισαγωγή

Το «Συμβούλιο των Παιδιών», είναι μια ιδέα που ξεκίνησε το 1991 στην πόλη Fano της Ιταλίας και σήμερα έχει επεκταθεί σε ένα δίκτυο πόλεων σε πολλές πόλεις της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής, υπό τον τίτλο «The City of Children». Το έναυσμα για ένα τέτοιο εγχείρημα ήταν η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), η οποία απέδωσε για πρώτη φορά επίσημα στα παιδιά πλήρη δικαιώματα πολίτη. Σήμερα, έχουν γίνει βήματα για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στη ζωή, στην υγεία στην εκπαίδευση και στην αξιοπρέπεια, σχεδόν τίποτα όμως δεν έχει γίνει προς την αναγνώριση του δικαιώματος του παιδιού να είναι πρωταγωνιστής της ζωής του.

Ο θεσμός του «Συμβουλίου των Παιδιών», βασίζεται στη γενική παραδοχή ότι το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζονται για θέματα που τα αφορούν, παραμένει ανενεργό. Οι κοινωνίες σχεδιάζουν και αξιολογούν παίρνοντας ως παράμετρο έναν μέσο πολίτη με τα χαρακτηριστικά του ενήλικα, εργαζομένου αποκλείοντας από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων παιδιά, ηλικιωμένους και ΑΜΕΑ κτλ.

Θεωρητικό Πλαίσιο

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού με τα άρθρα 12 και 13 εγγυώνται μεταξύ άλλων, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά και το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης.

Σήμερα, 30 χρόνια μετά την υιοθέτηση της Σύμβασης το δικαίωμα του παιδιού στην έκφραση και στην συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για θέματα που το αφορούν, για θέματα που αφορούν τη λειτουργία της πόλης μοιάζει ανενεργό και σε διαρκή υποχώρηση.

Στην ελληνική πραγματικότητα η συμμετοχή των παιδιών σε αποφάσεις της πόλης ή τις γειτονιάς τους, θεσμικά δεν προβλέπεται. Ο μόνος θεσμός που προβλέπει άμεση συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων είναι τα μαθητικά συμβούλια θεσμός που έχει απαξιωθεί στη συνείδηση μικρών και μεγάλων και χρησιμοποιείται μόνο σε έκτακτα γεγονότα.

Το "Συμβούλιο των Παιδιών" είναι μια δημοκρατική διαδικασία που εκπαιδεύει τα παιδιά στην ενεργή συμμετοχή στα κοινά.

Περίπτωση Μελέτης

Στο 30ο Αντιφασιστικό Κάμπινγκ YRE, που πραγματοποιήθηκε 21-30 Ιουλίου στο Γύθειο Λακωνίας, λειτούργησε "Συμβούλιο των Παιδιών", με στόχο την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στη λειτουργία του κάμπινγκ, αλλά και την "εκπαίδευση" των ενηλίκων στην ακρόαση της άποψης των παιδιών και στην αποδοχή των προτάσεων τους.

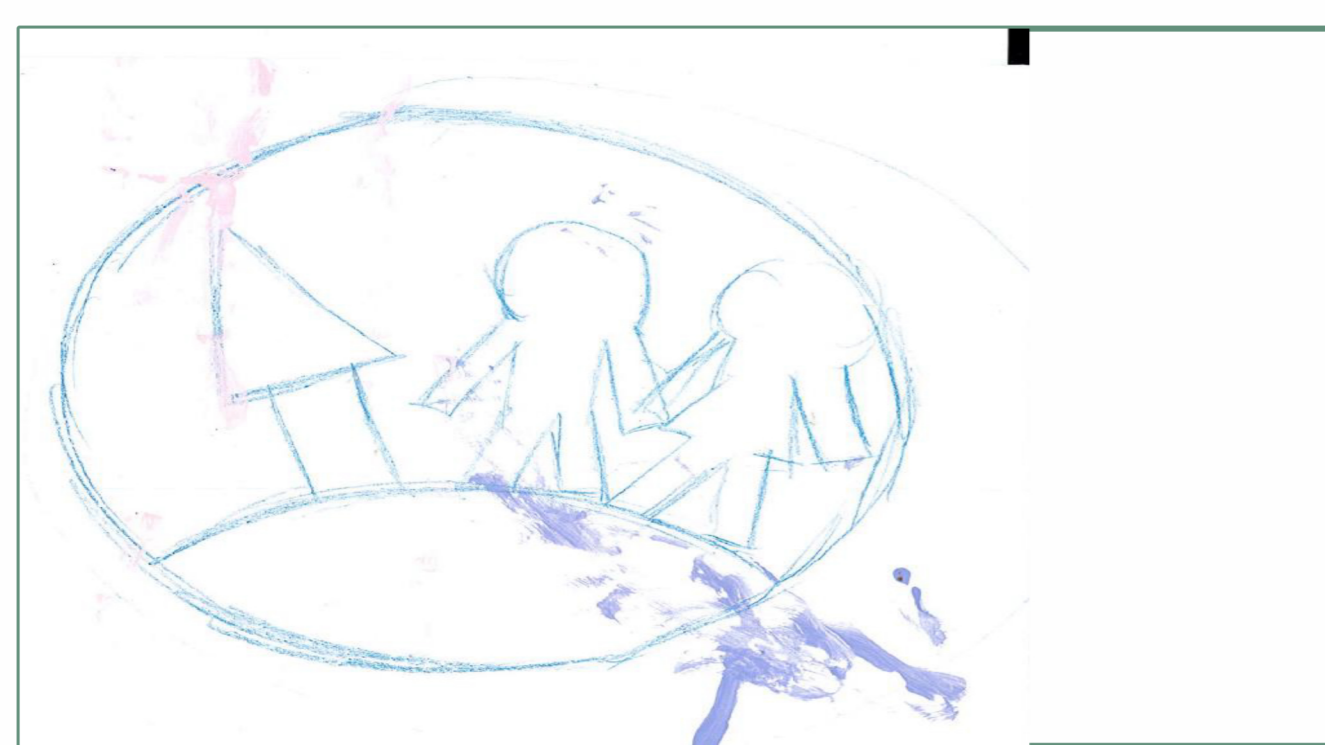
Κατά την πρώτη ημέρα λειτουργίας του κάμπινγκ, ενημερώθηκαν όλα τα παιδιά 4-18 ετών για τη λειτουργία του "Συμβουλίου" και συμμετείχαν σε μια σύντομη ημιδομημένη συνέντευξη. Στο τέλος της συνέντευξης ορίστηκε ένα χαλαρό ραντεβού για την επόμενη ημέρα. Συνολικά, ενημερώθηκαν 17 παιδιά. Στο πρώτο ραντεβού προσηλθάν 17 παιδιά, μεταξύ των οποίων παιδιά που δεν είχαν συμμετάσχει στις συνεντεύξεις. Από την πρώτη στιγμή φάνηκε το ενδιαφέρον των παιδιών να συμμετάσχουν και ταυτόχρονα η επιφύλαξή τους για την ουσιαστική ακρόαση των θέσεων τους από τους «μεγάλους».

Οι κανόνες και οι όροι λειτουργίας του «Συμβουλίου των Παιδιών» τέθηκαν από τα ίδια τα παιδιά και δεν επιβλήθηκαν από τους ενήλικες, και το αποτέλεσμα ήταν μια μεστή παρουσίαση των θέσεων τους κατά την τελευταία ημέρα της διοργάνωσης, καθώς και η αμοιβαία υπόσχεση ότι το «Συμβούλιο των Παιδιών» πρέπει να γίνει θεσμός και να συνεχίσει τη λειτουργία του στα επόμενα χρόνια.

Στο site της διοργάνωσης, δημοσιεύτηκε άρθρο με συνεντεύξεις των συμμετεχόντων
<https://www.antinazizone.gr/2023/08/camping-antinazi-zone-yre.html>

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η προτεινόμενη από το δίκτυο πόλεων «The City of Children», προσαρμοσμένη στις ειδικές συνθήκες μιας δεκαήμερης θερινής διοργάνωσης. Η ερευνήτρια διατήρησε σκόπιμα αποστασιοποιημένη στάση στις συναντήσεις με τα παιδιά, προκειμένου να ακουστούν οι δικές τους σκέψεις και προτάσεις και διεκδικητική στάση στις συναντήσεις με τους ενήλικες, ώστε να δοθεί η μέγιστη δυνατή προσοχή στις ιδέες των παιδιών.

Συμπεράσματα

Η λειτουργία του "Συμβουλίου των Παιδιών" αξιολογήθηκε ως εξαιρετικά επωφελής τόσο από τα παιδιά, όσο και από τους ενήλικες. Τα παιδιά στην παρουσίαση των θέσεων τους ζήτησαν να επαναληφθεί το «Συμβούλιο των Παιδιών» και στις επόμενες διοργανώσεις. Οι ενήλικες παραδέχτηκαν ότι ξαφνιάστηκαν ευχάριστα από την ωριμότητα των παιδιών. Επίσης, όλοι συμφώνησαν ότι το "Συμβούλιο των Παιδιών", βοήθησε τα παιδιά να αισθανθούν ότι συμμετέχουν στη διοργάνωση, γεγονός που εκπλήρωσε τον αρχικό σκοπό του.

Η εισαγωγή θεσμών ικανών να εμπλέξουν τα παιδιά σε συμμετοχικές διαδικασίες, ουσιαστικά και όχι προσηματικά, είναι ένας ασφαλής δρόμος για τη δημιουργία ενεργών πολιτών και κατα συνέπεια για τη δημιουργία υγιών κοινωνιών!

Βιβλιογραφία

- Hillman, M., Adam, J. και Whitelegg, J. (1990). *One false move... A study on children's independent mobility*. PSI.
- Kιoupkiolis, A. & Pechtelidis Y. (2020). Education as Commons, Children as Commoners: The Case Study of the Little Tree Community. *Democracy and Education*, 28 (1).
- Tonucci, F. (2020). *City of Children*.
- Πανταζίδης, Σ. Παιδικές συνελεύσεις στην εκπαίδευση.

2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κατανοώντας και αλλάζοντας την πόλη:
Δημόσιος Χώρος & Περιβάλλον
Ανισότητες & Δημοκρατία

<https://www.participatorylab.org/>